

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi M.S.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku o sygn. V ACa 2410/24,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 maja 2026 r.,

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. V ACa 2410/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie o sygn. V ACa 2410/24 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odpisu niniejszego postanowienia;

III. przyznaje M.S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 1 czerwca 2022 r. do 6 maja 2026 r.;

IV. nakazuje zwrócić M.S. z rachunku Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz M.S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści)

złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

i

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 28 stycznia 2026 r. M.S., (dalej: „Skarżący”) złożył skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku o sygn. I NSP 43/26.

Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku I Wydział Cywilny sygn. akt. V ACa 2410/24,
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do wydania zarządzeń o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej w ciągu 2 miesięcy od rozpoznania skargi, jednak w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od rozpoznania skargi,
3. zasądzenie na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości kwoty 2000 zł.
4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przewidzianych.

W uzasadnieniu Skarżący m. in. wskazał, iż Powód jako konsument złożył pozew z tytułu typowej umowy kredytu frankowego przed Sądem Okręgowym w Gdańsku w 2022 r. Powód jeszcze na etapie postępowania przed sądem I instancji rozliczył się z kwoty kredytu poprzez potrącenie. Kolejno pozwany bank złożył apelację. Sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 22 sierpnia 2024 r. W sierpniu 2026 r. miną 2 lata od wpływu apelacji pozwanego Banku do tutejszego

Sądu. Od roku w sprawie nie wykonano jakichkolwiek czynności. Owa praktyka planowania terminów (bo formalnie go nie wyznaczono) z tak dużym zapasem jest obecnie plagą zarówno w Sądzie Okręgowym w Gdańsku, jak i staje się powoli przyjętym sposobem także w Sądzie Apelacyjnym. Przed żadnym sadem apelacyjnym w Polsce nie trzeba czekać dłużej niż 2 lata na rozpoznanie apelacji. Sytuacja w której na rozpoznanie sprawy w postępowaniu apelacyjnym trzeba czekać 4 lata godzi w podstawowe prawa człowieka. Jest to rzecz szokująca w 2026 r. w Polsce jako demokratycznym państwie.

Odpowiedź na powyższą skargę, złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. W piśmie z dnia 17 marca 2026 r. wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu pisma Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyjaśnił, że w niniejszej sprawie nie można stwierdzić beczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego. Nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącego. Postępowanie w tej sprawie nie jest prowadzone w sposób rozwlekły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia

kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz

znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, że sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 1 czerwca 2022 r., zaś przebieg czynności sądowych w sprawie, której skarga dotyczy, przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku V Wydziałem Cywilnym był następujący:

1) 22 sierpnia 2024 r. - wpływ do Sądu Apelacyjnego Gdańsku apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 10 czerwca 2024 r., wydanego w sprawie o sygn. akt XV C 1161/22); w tym dniu wylosowano referenta sprawy (k. 266);

- 2) 29 sierpnia 2024 r. sprawę przestawiono asystentowi sędziego (k. 269);
- 3) 2 października 2024 r. asystent sędziego dokonał formalnej kontroli złożonej apelacji, zarządzając doręczenie jej odpisu pełnomocnikowi powoda;
- 4) 13 listopada 2024 r. ww. zarządzenie wykonano (k. 270);
- 5) 26 listopada 2024 r. odpis apelacji doręczono pełnomocnikowi powoda (k. 273,274);
- 6) 11 grudnia 2024 r. odnotowano wpływ do Sądu odpowiedzi na apelację (k. 277).
- 7) 13 grudnia 2024 r. wydano zarządzenie o odłożeniu sprawy do oczekujących na wyznaczenie terminu (k. 295; w apelacji zawarty był wniosek o przeprowadzenie rozprawy - k. 249);
- 8) 20 sierpnia 2025 r. wydane zostało zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy na 25 lutego 2028 r. (k. 296).

Odnosząc powyższe do zarzutów Skarżącego dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć Skarżącego, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe przesądza o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie apelacyjne trwa ponad 20 miesięcy (od 22 sierpnia 2024 r. do chwili obecnej).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie Skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w czerwcu 2022 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2.000,00 zł za okres od 1 czerwca 2022 r. do 6 maja 2026 r. (zob. art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość).

Ponadto nakazano zwrócić Skarżącemu kwotę 200 złotych uiszczoną na rachunek Skarbu Państwa- Sądu Apelacyjnego w Gdańsku tytułem opłaty od skargi oraz przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz Skarżącego 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski

[r.g.]